

RAHİM İÇİ ARAÇLAR

Dr. Deniz ÇALIŞKAN / Dr. Ahmet SALTİK
Ankara Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

caliskan@medicine.ankara.edu.tr

www.ahmetsaltik.net

NEW
2018

Family Planning

A GLOBAL HANDBOOK FOR PROVIDERS

A GLOBAL HANDBOOK FOR PROVIDERS

Evidence-based
guidance developed
through worldwide
collaboration
Updated 3rd edition
2018

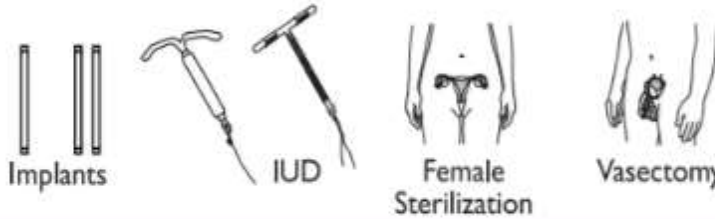
WHO
AID
Johns Hopkins Univ.

<http://fphandbook.org/sites/default/files/global-handbook-2018-full-web.pdf>

Bu kaynak indirilerek AİLE PLANLAMASI dersimizin bütünü için temel kaynak olarak dikkatle yararlanılmalıdır.

More effective

Less than 1 pregnancy per 100 women in one year

Implants

IUD

Female Sterilization

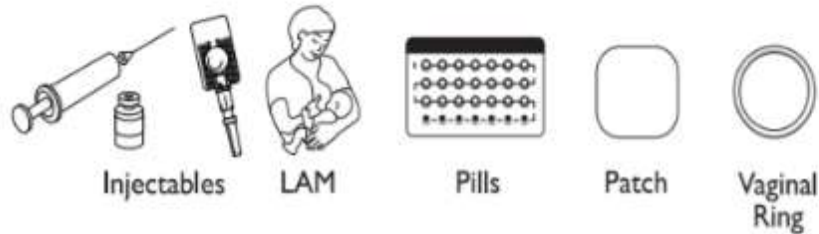
Vasectomy

How to make your method more effective

Implants, IUD, female sterilization:

After procedure, little or nothing to do or remember

Vasectomy: Use another method for first 3 months

Injectables

LAM

Pills

Patch

Vaginal Ring

Injectables: Get repeat injections on time

Lactational Amenorrhea Method (for 6 months): Breastfeed often, day and night

Pills: Take a pill each day

Patch, ring: Keep in place, change on time

Male Condoms

Diaphragm

Fertility Awareness Methods

Male condoms, diaphragm: Use correctly every time you have sex

Fertility awareness methods: Abstain or use condoms on fertile days. Newer methods (Standard Days Method and TwoDay Method) may be easier to use.

Less effective

About 20 pregnancies per 100 women in one year

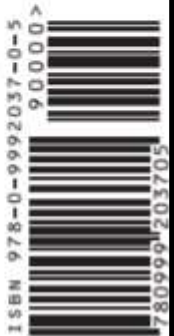

Female Condoms

Withdrawal

Spermicides

Female condoms, withdrawal, spermicides: Use correctly every time you have sex

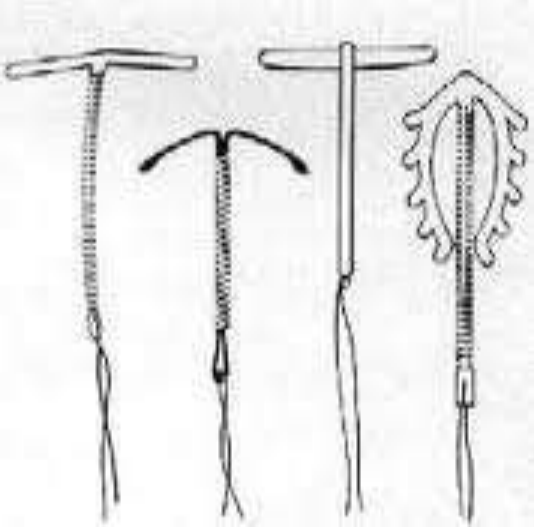

RAHİM İÇİ ARAÇLAR (RİA)

- Dünyada ve Türkiye’de en yaygın kullanılan geri dönüşümlü, uzun etkili doğum kontrol yöntemi

- RİA Çeşitleri

- İnert RİA’lar: Polietilen (Lippes-loop)
- Paslanmaz çelikten RİA: Mahua halkası
- Bakırlı RİA’lar: TCu-380A, TCu-200, TCu-200B, TCu-220C, Multiload (MLCU 250 ve 375), Nova-T (TCu-200-Ag ve 380 Ag)
- Hormonlu RİA’lar: Progestasert, Levonova, Mirena

CuT380A: Özellikleri

- T-harfine benzer
- Etkinliği yüksek
- Güvenli
- Uterusa adaptasyon kolay
- Toplam Cu yüzeyi 380 mm² (gövde ve kollarda)
- En yüksek Cu yüzeyi alanı
- Kollardaki Cu halkalar uterusun fundal bölgesinde Cu salınımı ile etkiyi artırır.

CuT380A RIA'nın Etki Mekanizması

- Fallop tüplerine ulaşan sperm sayısını ve dölleme yeteneğini azaltır.
- Ovum taşınmasına engel olur.
- Fertilizasyonu engeller
- Progestin içerenler servikal mukusu kalınlaştırarak spermin uterusu geçişini engeller.
- Sperm, yapısı değişen uterus sıvısı içinde lökositler tarafından parçalanır.
- Endometriumdaki değişikliklerle implantasyonu engeller.

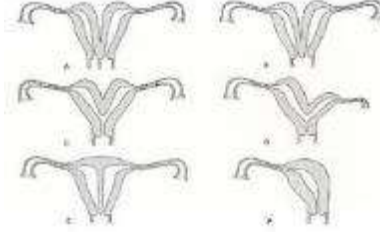
RİA'nın Etkinliği ve Süresi

- En etkili RİA CuT380A ve MLCu375 (Başarısızlık oranı <%1)
- CuT380A: Başarısızlık oranı
 - 1. Yılda %0.6
 - 8. Yılda birikimli (kümülatif) gebelik oranı %2.3
- **CuT380 A (Optima, JIN-43, 3 TL) 10 yıl etkili**
- MLCu375, (Eurogine JIN-53, 65 TL, Contech JIN- 57, 9 TL)
- Nova T 200; 5 yıl etkili
- Cu T 380 Ag; (Eurogine JIN-47, 91 TL) 5 yıl etkili
- Cu T 375 Au, (Eurogine JIN-45, 180 TL) 5 yıl etkili
- MLCu250; 3 yıl
- LNG20 RİA; (Mirena Schering, 250 TL, Levo Nova) 5 yıl
- Progestasert; 1 yıl etkili

CuT380A: Kimler Kullanabilir

- Uzun süre çocuk istemeyen ama daha sonrası için düşünenler
- Daha çok çocuk istemeyen, ama sterilizasyon düşünmeyenler
- Her gün veya cinsel ilişki öncesi anımsanması gereken yöntem istemeyenler
- Haplardaki östrojen yan etkisi sorunu olanlar
- Emziren kadınlar..

CuT380A: Kimler Kullanmamalı

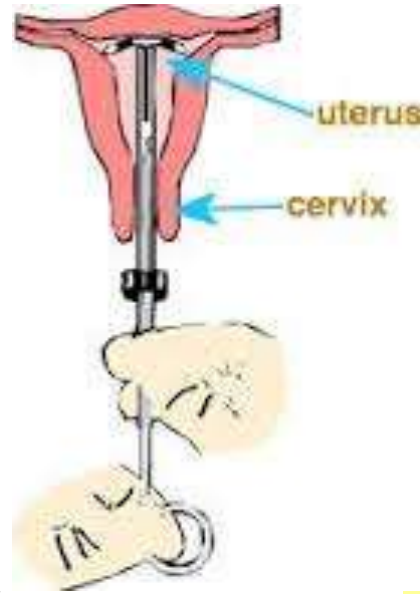
- **Gebelik** - gebelik kuşkusunu
- Tanı konmamış düzensiz **vajinal kanama**
- Yineleyen veya son 3 ay içinde **pelvik enfeksiyon (PID)**
- **Akut genital yol enfeksiyonu**
- Konjenital **uterin anomali**
- Serviks, Endometrium ve Over-Ca, Trofoblastik Hast. Pelvik Tbc
- Riskleri yararından çok olan durumlar
 - Anemi, HIV+, Yüksek CYBH (Cinsel Yolla Bulaşan Hast.) riski vb.

RİA Ne zaman takılabilir?

- **Interval Uygulama:** Menstruasyon sırasında veya menstruasyon sonuna doğru, gebe olmadığı kesinse menstruel siklusun herhangi bir döneminde
- **Post-partum Uygulama:** Doğumdan sonra post-plasental (*plasenta atıldıktan sonra*) 10 dakika içinde veya ilk 48 saat içinde veya 6 hafta sonra ilk adeti izleyerek (*loğusalık sonu*)
- **Post-abortal Uygulama:** Septik olmayan düşüklerden hemen sonra veya ilk 7 gün içinde

RIA uygulamada 10 basamaklı yöntem

1. Kadına işlem hakkında bilgi verilir,
2. Dış genitaler incelenir, bi-manuel (iki el ile) pelvik muayene yapılır,
3. Gerekiyorsa mikroskopik inceleme yapılır,
4. CuT380A steril pakette hazırlanır,
5. Spekulum uygulanır, vajen ve serviks temizlenir, tenekulum servikse uygulanarak uterus sabitlenir,

6. Histerometre ile kavite boyu ölçülür, pozisyonunu belirlenir,
7. CuT380A uygulanır,
8. Zararlı atıklar yok edilir, bulaşlı (kontamine) yüzeyler silinir,
9. Kontamine alet ve eldivenler dekontamine edilir,
10. Kadına ipleri nasıl yoklayacağı öğretilir ve uygulama sonrası 15-30 dakika gözlem altında tutulur..

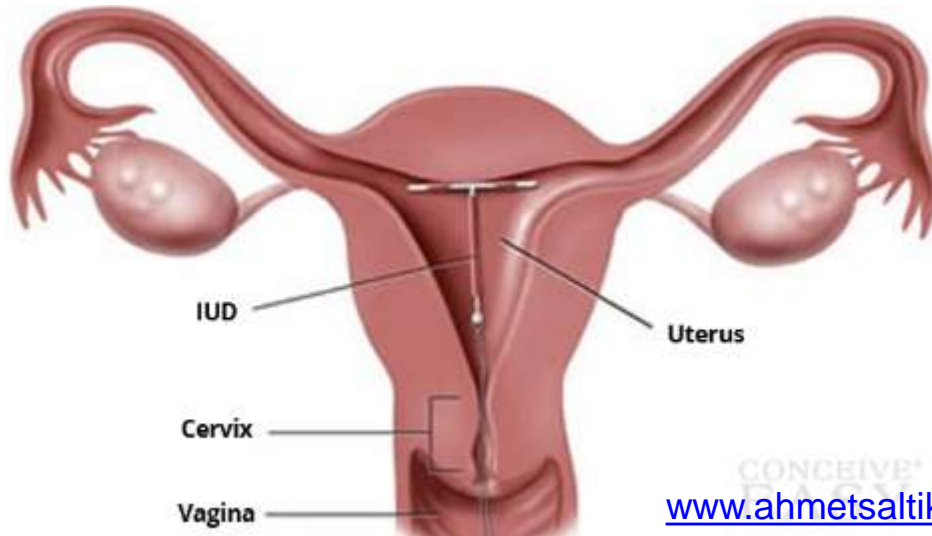
RIA'nın olumlu yönleri

- Son derece güvenli ve etkilidir
- Emziren kadınlar için uygundur
- Yenilenme-çıkarılma dışında yalnızca kontrol ziyaretleri gerektirir
- İpleri yoklama dışında kadının bir şey yapması gerekmez
- Çıkarıldığında doğurganlığın geri dönüşü gecikmez

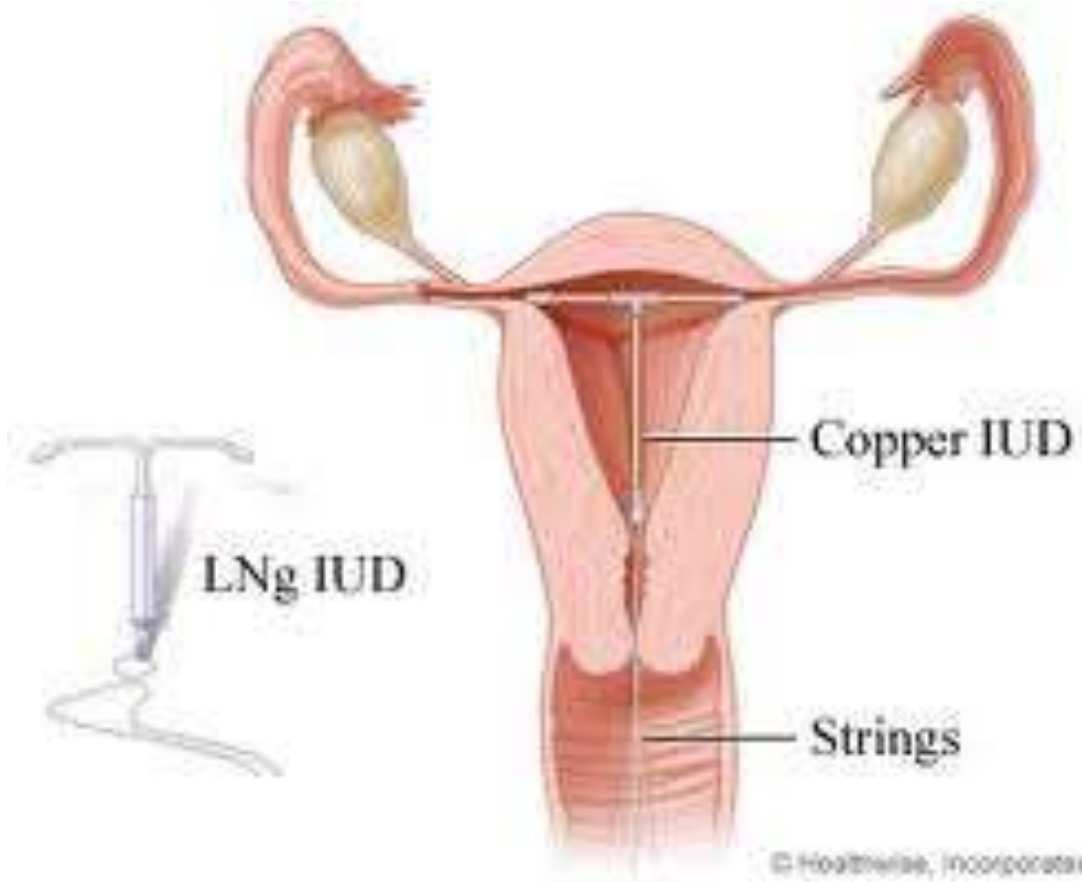
RİA'nın olumsuz yönleri

- Uygulama biraz ağrılı olabilir
- İlk üç ayda alt karın ağrısı - adet sırasında lekelenme olabilir
- Uygulama sırasında uterin perforasyon (rahimin delinmesi) riski az da olsa vardır
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı korumaz

RIA'nın yan etkileri

- Adet düzeninde deęişiklikler
(kanama miktar - süresinde artma)
- İlk birkaç adet döneminde ağrı

RİA kullanımına bağlı en önemli sağlık sorunları

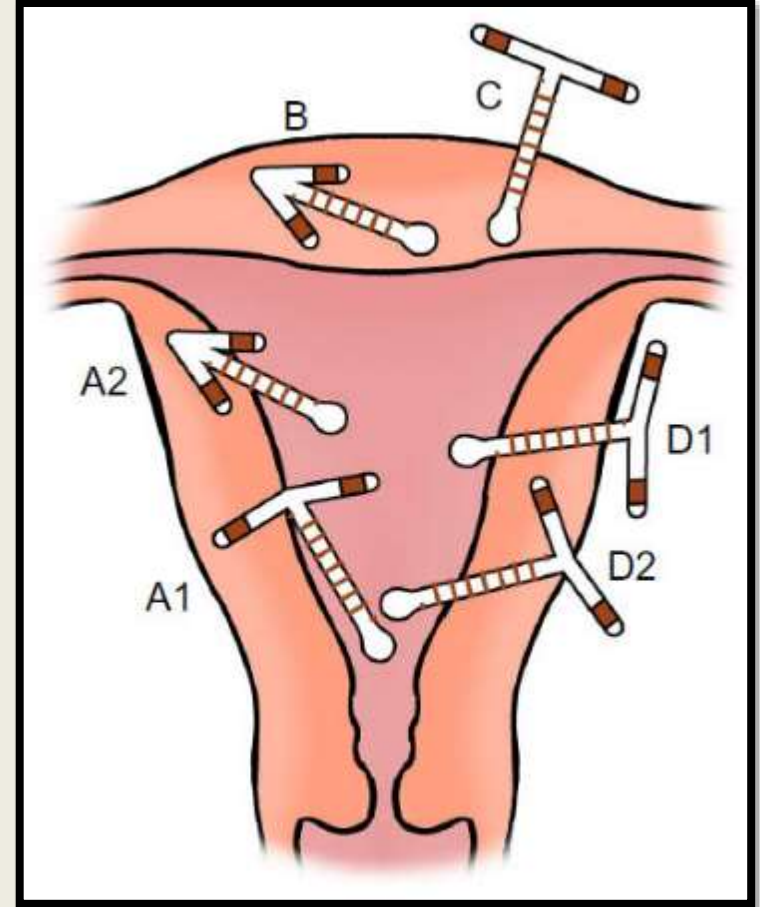
- RİA yerinde iken oluşan gebelikler (**RİA + Gebelik**)
 - Gebeliğin sürmesi isteniyor, iplikler görünüyor, gebelik 13 haftadan küçükse çıkarılır
- Pelvik enfeksiyon;
 - Risk artışı uygulamadan sonraki ilk 20 gün içinde
 - Bu süreden sonra yalnızca CYBE’u olan kadınlarda bu risk var
 - Uzun dönem kullanımda risk artmıyor
- **Uterus perforasyonu (delinmesi)** risk <%0.1
 - *USG (ultrasonografi) ve röntgenle (ayakta direkt karın grafisi) tanı konur*
 - *Karın içinde bulunan RİA ilk birkaç gün içinde fark edilirse çıkartılır ya da yerinde bırakılır*

RIA kullanımında dikkat edilecek noktalar

- CYBH için risk altında ise aynı zamanda bir bariyer yöntem kullanılmalı
- Tanı konmamış vajinal kanaması olmuşsa, RIA uygulamadan önce nedeni saptanmalı ve tedavi edilmeli
- Gebelik kuşkusu var ise uygulama bir sonraki adet dönemine ertelenmeli
- Son üç ay içinde geçirilmiş veya yineleyen pelvik enfeksiyon (PID) var ise başka yöntem kullanılmalı
- Servikal akıntı, gonore veya klamidyal servisit'te tedavi sonrasında RIA seçilirse yakından izlenmeli
- Semptomatik kalp kapak hastalığı olanlarda antibiyotik profilaksisi gerekli
- Pelvik muayenede uterusu fibroid bulguları olanlarda RIA uygulamasının zorlaştığı, atılma riskinin olduğu bilinmeli

RİA için yöntemle özel danışmanlık neleri içermeli ?

- RİA'nın gebeliği nasıl önlediğini
- Olumlu – olumsuz yönleri, yan etkilerini
- RİA uygulama – çıkarma işlemlerini
- Kullanım süresi ve çıkarıldığında doğurganlığın geri döndüğünü
- İzlemin nasıl olacağını..

RIA izlemi nasıl olmalı?

- İlk kontrol, uygulamadan sonraki ilk adet kanamasından sonra
- Sorular yanıtlanır
- Spekulum ve bi-manuel muayene yapılır
- Anemisi varsa oral Fe preparatı verilir
- 12 ay sonrası için randevu verilir
- RIA'nın değiştirilmesi gereken tarih anımsatılır

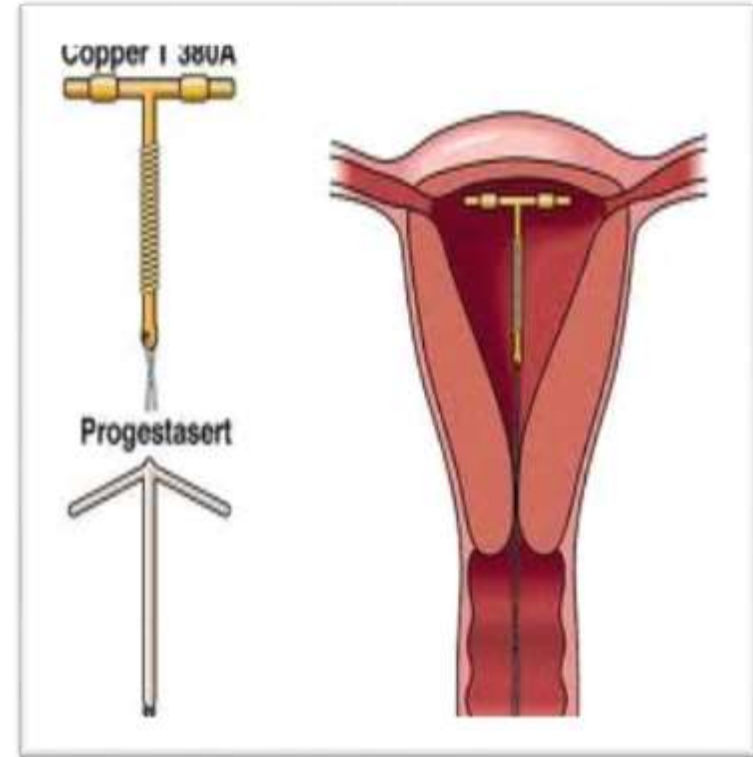
RIA izlemi

- Uygulama sonrası ilk ay içinde veya daha sonraki adetlerin bitiminde kontrol edilmeli
- Aşağıdaki durumlarda kontrol yapılmalı:
 - Karnın alt kısmında kramp niteliğinde ağrı
 - Adetler arası – ilişki sonrası lekelenme
 - Cinsel ilişki sonrası ağrı – erkek eşin ilişki sırasında rahatsızlık duyması

RIA ipliklerini nasıl yoklamalı?

- İpliklerin yoklaması öncesinde eller yıkanmalı, çömelmeli, işaret ya da orta parmak ile ipliklere ulaşılmalı, kesinlikle çekilmemeli, iplikler hissedilmiyorsa, beklediğinden daha uzun veya kısa ise, servikste RIA'nın plastik ucu hissediliyorsa kliniğe gidilmeli.

RİA ne zaman çıkarılmalı?

- Kadın gebe kalmak istiyorsa
- Yan etkiler sürüyorsa
- RİA kullanım süresi sonunda
- Komplikasyon ortaya çıkmışsa

